

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Departament Gospodarki, Skarbu Państwa i Prywatyzacji

KGP.410.007.04.2018

Zbigniew Jagiełło, Prezes Zarządu Spółki
Powszechna Kasa Oszczędności Bank Polski SA,
ul. Puławska 15, 02-515 Warszawa.

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/18/019 Odprawy dla kadry kierowniczej w strategicznych spółkach Skarbu Państwa w latach 2011-2017.

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Powszechna Kasa Oszczędności Bank Polski SA ¹ , ul. Puławska 15, 02-515 Warszawa.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Zarząd Spółki pod kierownictwem Zbigniewa Jagielly, Prezesa Zarządu, pełniącego funkcję od 1 października 2009 r. do chwili obecnej.
Zakres przedmiotowy kontroli	Zasady kształtowania wynagrodzeń kadry kierowniczej spółki, jako podstawy do naliczania odpraw. Wyniki ekonomiczno-finansowe spółki. Zasadność przyznawania w umowach z członkami kadry kierowniczej spółki dodatkowych świadczeń, w tym w postaci odpraw oraz odszkodowań z tytułu zakazu konkurencji. Stosowanie w praktyce zasad wynagradzania osób zatrudnianych na stanowiskach kierowniczych spółki, w tym wypłat świadczeń m.in. w postaci odpraw i odszkodowań z tytułu zakazu konkurencji. Fluktuacja kadr na stanowiskach kierowniczych spółki, w tym na stanowiskach członków zarządu.
Okres objęty kontrolą	od 1 stycznia 2011 r. do 31 grudnia 2017 r.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	art. 2 ust. 3 pkt 4 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ²
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Departament Gospodarki, Skarbu Państwa i Prywatyzacji
Kontroler	Wioletta Kluczyk, główny specjalista kp., upoważnienie do kontroli nr KGP/84/2018 z 25 września 2018 r.

(akta kontroli str.1-2)

¹ Dalej: PKO BP lub Spółka.

² Dz. U. z 2017 r. poz. 524 ze zm. Dalej: *ustawa o NIK*.

II. Ocena ogólna³ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

W okresie objętym kontrolą, spółka nie była objęta regulacjami ustawy z dnia 3 marca 2000 r. o wynagradzaniu osób kierujących niektórymi podmiotami prawnymi⁴, gdyż Skarb Państwa posiadał poniżej 50% liczby akcji Spółki. Po wejściu w życie z dniem 9 września 2016 r. ustawy z dnia 9 czerwca 2016 r. o zasadach kształtowania wynagrodzeń osób kierujących niektórymi spółkami⁵ w PKO BP wprowadzono zasady wynagradzania określone w tej ustawie. W ramach przeprowadzanej kontroli w Spółce stwierdzono nieprawidłowości w zakresie legalności i gospodarności.

Do działań naruszających uregulowania prawne, w tym narażających Spółkę na straty w łącznej wysokości 824 686,92 zł, należały następujące nieprawidłowości:

1. W umowach o świadczenie usług zawartych po 20 czerwca 2017 r. ustalono wynagrodzenia w postaci 15 i 13-krotności wysokości przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw bez wypłat nagród z zysku w czwartym kwartale roku poprzedniego, ogłoszonego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego⁶ bez określonej kwotowo wysokości wynagrodzenia. Powodem takich zapisów był wzorzec umowy o świadczenie usług, uchwalony przez Radę Nadzorczą⁷ w dniu 14 czerwca 2017 r., w którym nie określono kwotowo wysokości wynagrodzeń, pomimo faktu, iż obowiązek kwotowego określenia wynagrodzenia członków Zarządu wynikał z art. 4 ust. 1 ustawy o wynagrodzeniach zarządu.
2. Jednorazowa wypłata odszkodowania z tytułu zakazu konkurencji po ustaniu stosunku pracy dla Wiceprezesa Zarządu PKO BP na podstawie umowy o zakazie konkurencji zawartej w dniu 29 maja 2008 r. została dokonana niezgodnie z uchwałą Rady Nadzorczej Nr 26/2006 z dnia 6 lipca 2006 r. w sprawie zasad wynagradzania i wysokości wynagrodzenia członków Zarządu PKO BP SA, obowiązującą w czasie zawarcia tej umowy.
3. Wypłata w 2012 r. dodatkowej odprawy dla członka Zarządu w wysokości [...]⁸ została dokonana niezgodnie z obowiązującymi Zasadami wynagradzania członków Zarządu PKO BP SA oraz zawartą w dniu 10 sierpnia 2011 r. umową o pracę.
4. Wypłata odszkodowania z tytułu zakazu konkurencji po ustaniu stosunku pracy dla Dyrektora Zarządzającego kierującego Pionem Sprzedaży Korporacyjnej nastąpiła w wysokości niezgodnej z Zasadami zawierania umów o zakazie konkurencji z pracownikami PKO BP SA. Kwota nieprawidłowo wypłaconego odszkodowania wyniosła 213 840,00 zł.

Stwierdzono niegospodarne działania narażające Spółkę na straty, na łączną kwotę 4 498 820,28 zł, polegające na:

³ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁴ Dz. U. z 2018 r. poz. 1252 ze zm. Dalej: *ustawa kominowa*.

⁵ Dz. U. z 2017 r. poz. 2190 ze zm. Dalej: *ustawa o wynagrodzeniach zarządu*.

⁶ Dalej: kwota bazowa.

⁷ Uchwała RN nr 43/2017 z dnia 14 czerwca 2017 r. w sprawie zatwierdzenia „Zasad zatrudniania i wynagradzania członków Zarządu”.

⁸ Wyłączono informacje stanowiące tajemnicę przedsiębiorstwa. Tajemnica ustawowo chroniona na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej - Dz.U. z 2018 r. poz. 1330 ze zm. (zwanej dalej: *uodip*) w zw. z art. 11 ust. 2 ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji – Dz.U. z 2018 r. poz. 419 ze zm. (zwanej dalej: *uoznk*). Wyłączenie dokonane przez NIK w interesie PKO BP.

1. Niewykorzystaniu przez członków Zarządu urlopów wypoczynkowych, które spowodowało wypłatę tym osobom ekwiwalentów za niewykorzystany urlop wypoczynkowy w łącznej kwocie [...] ⁹, w związku z rozwiązaniem umów o pracę z członkami Zarządu PKO BP w celu dostosowania formy zatrudnienia członków Zarządu Spółki do wymagań *ustawy o wynagrodzeniach zarządu*.
2. Rozwiązywaniu umów o pracę na czas nieokreślony, zawartych z członkami Zarządu Spółki, w dniu zawarcia porozumienia o ich rozwiązaniu lub w terminach od jednego do 18 dni od dnia jego zawarcia bez zobligowania członka Zarządu do wykorzystania urlopu wypoczynkowego lub ze zobowiązaniem do wykorzystania urlopu w terminach uniemożliwiających jego pełne wykorzystanie, przy jednoczesnej wypłacie wynagrodzenia, jakie pracownik otrzymałby, gdyby rozwiązanie umowy o pracę nastąpiło w drodze wypowiedzenia, czyli za okres trzymiesięcznym. Łączna kwota wypłat z tytułu tak wypłaconych ekwiwalentów za urlop w latach 2011-2016 wyniosła [...] ¹⁰ zł.
3. Ustaleniu w umowie o pracę, zawartej w dniu 26 stycznia 2011 r. z Dyrektorem Zarządzającym kierującym Pionem Analiz, Relacji Inwestorskich i Strategii, wypłaty odprawy w wysokości sześciomiesięcznego wynagrodzenia zasadniczego w przypadku złożenia przez pracownika oświadczenia o wypowiedzeniu umowy o pracę do dnia 30 czerwca 2011 r. oraz trzymiesięcznego okresu wypowiedzenia w sytuacji wypowiedzenia umowy przez każdą ze stron. W wyniku rozwiązania tej umowy, po niepełnych czterech miesiącach wykonywania pracy, Pracownik otrzymał łączną kwotę [...] ¹¹, w tym [...] ¹² za okres wypowiedzenia, w czasie którego nie świadczył pracy.
4. Wypłacie w 2011 r. Dyrektorowi Zarządzającemu kierującemu Pionem Rozwoju Aplikacji jednorazowego świadczenia w wysokości 12-miesięcznego wynagrodzenia zasadniczego oraz rozwiązaniu umowy o pracę po upływie ponad pięciu miesięcy od zawarcia porozumienia o jej rozwiązaniu, wraz ze zwolnieniem ze świadczenia pracy w tym okresie. Po niepełnych sześciu miesiącach wykonywania pracy, otrzymał on łączną kwotę [...] ¹³, w tym [...] ¹⁴ wynagrodzenia za okres wypowiedzenia, w czasie którego nie świadczył pracy.
5. Wypłacie w 2011 r. Dyrektorowi Zarządzającemu kierującemu Pionem Bankowości Elektronicznej w Centrali PKO BP jednorazowego świadczenia w kwocie przekraczającej o [...] ¹⁵ wynagrodzenie za trzymiesięczny okres wypowiedzenia.

⁹ Wyłączono informacje stanowiące tajemnicę przedsiębiorstwa. Tajemnica ustawowo chroniona na podstawie art. 5 ust. 2 *uodip* w zw. z art. 11 ust. 2 *uoznk*. Wyłączenie dokonane przez NIK w interesie PKO BP.

¹⁰ Wyłączono informacje stanowiące tajemnicę przedsiębiorstwa. Tajemnica ustawowo chroniona na podstawie art. 5 ust. 2 *uodip* w zw. z art. 11 ust. 2 *uoznk*. Wyłączenie dokonane przez NIK w interesie PKO BP.

¹¹ Wyłączono informacje stanowiące tajemnicę przedsiębiorstwa. Tajemnica ustawowo chroniona na podstawie art. 5 ust. 2 *uodip* w zw. z art. 11 ust. 2 *uoznk*. Wyłączenie dokonane przez NIK w interesie PKO BP.

¹² Wyłączono informacje stanowiące tajemnicę przedsiębiorstwa. Tajemnica ustawowo chroniona na podstawie art. 5 ust. 2 *uodip* w zw. z art. 11 ust. 2 *uoznk*. Wyłączenie dokonane przez NIK w interesie PKO BP.

¹³ Wyłączono informacje stanowiące tajemnicę przedsiębiorstwa. Tajemnica ustawowo chroniona na podstawie art. 5 ust. 2 *uodip* w zw. z art. 11 ust. 2 *uoznk*. Wyłączenie dokonane przez NIK w interesie PKO BP.

¹⁴ Wyłączono informacje stanowiące tajemnicę przedsiębiorstwa. Tajemnica ustawowo chroniona na podstawie art. 5 ust. 2 *uodip* w zw. z art. 11 ust. 2 *uoznk*. Wyłączenie dokonane przez NIK w interesie PKO BP.

¹⁵ Wyłączono informacje stanowiące tajemnicę przedsiębiorstwa. Tajemnica ustawowo chroniona na podstawie art. 5 ust. 2 *uodip* w zw. z art. 11 ust. 2 *uoznk*. Wyłączenie dokonane przez NIK w interesie PKO BP.

6. Wypłacie w 2017 r. Dyrektorowi Pionu Bankowości Międzynarodowej i Transakcyjnej jednorazowego świadczenia w wysokości sześciokrotności wynagrodzenia zasadniczego w kwocie [...] ¹⁶ w związku z rozwiązaniem umowy o pracę.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowe ¹⁷ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Dynamika kształtowania wyników ekonomiczno-finansowych Spółki w latach 2011-2017

1.1 Struktura własnościowa Spółki ¹⁸

Opis stanu faktycznego

Według stanu na dzień 1 stycznia 2011 r. struktura własnościowa Spółki była następująca:

- Skarb Państwa 40,99%
- Bank Gospodarstwa Krajowego 10,25%
- Pozostali akcjonariusze 48,76%

W wyniku zbywania akcji, w tym przez Skarb Państwa i Bank Gospodarstwa Krajowego, według stanu na 30 czerwca 2018 r. struktura akcjonariatu przedstawiała się następująco:

- Skarb Państwa 29,43%
- Aviva Otwarty Fundusz Emerytalny 7,13%
- Nationale-Nederlander Otwarty Fundusz Emerytalny 8,04%
- Pozostali akcjonariusze ¹⁹ 55,40%

(akta kontroli str. 17-18)

1.2 Dynamika kształtowania wyników ekonomiczno-finansowych Spółki w latach 2011-2017

Opis stanu faktycznego

W latach 2011-2017 Spółka odnotowywała zysk netto, który w 2011 r. osiągnął najwyższy poziom, tj. 3 953,6 mln zł. W kolejnych latach zysk ten malał do 2 571,1 mln zł w 2015 r., a następnie wzrósł (w porównaniu do 2015 r.) do 2 888,3 mln zł w 2016 r. W 2017 r. zysk netto zmalął w porównaniu do 2016 r. i wyniósł 2 774,0 mln zł ²⁰.

Najwyższe koszty wynagrodzeń Zarządu oraz Rady Nadzorczej ²¹ poniesiono w 2016 r. w wysokości 22 176 tys. zł, co oznaczało wzrost o 84% w porównaniu do 2011 r., w którym wyniosły one 12 025 tys. zł ²². W 2017 r. wynosiły 19 351 tys. zł.

¹⁶ Wyłączono informacje stanowiące tajemnicę przedsiębiorstwa. Tajemnica ustawowo chroniona na podstawie art. 5 ust. 2 *uodip* w zw. z art. 11 ust. 2 *uoznk*. Wyłączenie dokonane przez NIK w interesie PKO BP.

¹⁷ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

¹⁸ Według informacji *Zmiany w składzie akcjonariatu PKO BP SA* sporządzonej przez Biuro Relacji Inwestorskich PKO BP SA w dniu 1 października 2018 r.

¹⁹ W tym Bank Gospodarstwa Krajowego, który posiadał 1,96% udziału w liczbie głosów na Walnym Zgromadzeniu.

²⁰ Spadek zysku netto w stosunku do roku poprzedniego wyniósł: 9,4% w 2012 r., 9,7% w 2013 r., 4,8% w 2014 r., 16% w 2015 r. i 4% w 2017 r. W roku 2016 zysku wzrósł w stosunku do 2015 r. o 12%.

²¹ Dalej: RN.

²² 12 917 tys. zł w 2012 r.; 12 800 tys. zł w 2013 r., 15 801 tys. zł w 2014 r.; 17 247 tys. zł w 2015 r.; 22 176 tys. zł w 2016 r., 19 351 tys. zł.

Wskaźnik udziału kosztów wynagrodzeń Zarządu i Rady Nadzorczej w ogólnych kosztach wynagrodzeń w latach 2011-2017 mieścił się w przedziale od 0,64% do 1,03%, i wynosił kolejno: 0,64%, 0,65%, 0,67%, 0,80%, 0,81%, 1,03% i 0,87%.

Wartość aktywów w 2017 r. wyniosła 277 784 mln zł i była o 47,5% wyższa niż w roku 2011 r. (188 372,7 mln zł).

W latach 2011-2017 liczba zatrudnionych pracowników utrzymywała się na poziomie 24,4-25,9 tys. etatów²³.

(akta kontroli str. 23-24, 431-434)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli zwraca uwagę na brak korelacji pomiędzy kosztami wynagrodzeń Zarządu i Rady Nadzorczej, a osiąganymi przez Spółkę wynikami finansowymi. W latach 2011-2016 nastąpił wzrost tych kosztów o 84%, podczas gdy zysk netto zmalał w tym okresie o 26,9%.

OBSZAR

2. Zasady kształtowania wynagrodzeń dla członków Zarządu i kadry kierowniczej w Spółce

2.1. Określenie poziomu wynagrodzeń członków Zarządu w okresie obowiązywania przepisów ustawy kominowej

Opis stanu
faktycznego

Zasady wynagradzania członków Zarządu PKO BP ustalała uchwała Rady Nadzorczej Spółki²⁴, w której określone zostało, iż członkowie Zarządu zatrudniani byli na podstawie umowy o pracę na czas nieokreślony i przysługiwało im m.in. wynagrodzenie miesięczne, którego wysokość ustalała RN²⁵. Dodatkowo, ww. uchwała regulowała m.in. kwestie nagród rocznych, odpraw w razie rozwiązania umowy o pracę oraz umów o zakazie konkurencji w trakcie trwania i po ustaniu stosunku pracy zawieranych z członkami Zarządu.

W 2011 r. wynagrodzenie miesięczne członków Zarządu Spółki wynosiło [...]²⁶. W 2012 r. na podstawie uchwał RN Spółki²⁷ wynagrodzenie to zostało zwiększone do poziomu od 27-krotności do 36-krotności przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw w miesiącu poprzedzającym miesiąc wejścia w życie przedmiotowych uchwał RN, ogłoszonego w formie obwieszczenia Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego (Prezesa GUS). Wynagrodzenia miesięczne poszczególnych członków Zarządu ustalane były indywidualnie dla poszczególnych członków Zarządu. Wynagrodzenia miesięczne członków Zarządu Spółki kształtowały się w przedziale: [...]²⁸

W dniu 7 listopada 2012 r.²⁹ w uchwale nr 11/2010 RN Spółki wprowadzono zmiany polegające m.in. na wprowadzeniu *Regulaminu zmiennych składników wynagrodzeń*

²³ 25,9 tys. etatów w 2011 r., 25,4 tys. w 2012 r., 24,4 tys. w 2013 r., 25,9 tys. w 2014 r. i 2015 r., 25,4 tys. w 2016 r. i 24,5 tys. w 2017 r.

²⁴ Uchwała RN Spółki z dnia 24 lutego 2010 r. nr 11/2010 w sprawie zasad wynagradzania członków Zarządu PKO BP ze zm.

²⁵ Uchwały RN Spółki z dnia 24 lutego 2010 r.: nr 12/2010 w sprawie wynagrodzenia Prezesa Zarządu PKO BP oraz Nr 13/2010 w sprawie wynagrodzenia Wiceprezesa Zarządu PKO BP.

²⁶ Wyłączono informacje stanowiące tajemnicę przedsiębiorstwa. Tajemnica ustawowo chroniona na podstawie art. 5 ust. 2 *uodip* w zw. z art. 11 ust. 2 *uoznk*. Wyłączenie dokonane przez NIK w interesie PKO BP.

²⁷ Uchwały RN Spółki z dnia 18 stycznia 2012 r.: nr 4/2012 w sprawie wynagrodzenia Prezesa Zarządu PKO BP oraz nr 5/2012, 6/2012, 7/2012, 8/2012, 9/2012, 10/2012 w sprawie wynagrodzenia Wiceprezesa.

²⁸ Wyłączono informacje stanowiące tajemnicę przedsiębiorstwa. Tajemnica ustawowo chroniona na podstawie art. 5 ust. 2 *uodip* w zw. z art. 11 ust. 2 *uoznk*. Wyłączenie dokonane przez NIK w interesie PKO BP.

²⁹ Uchwała RN Spółki z dnia 7 listopada 2012 r. nr 45/2012.

dla członków Zarządu. Jako składniki zmienne w tym regulaminie przyjęto wypłacane po zakończeniu okresu oceny³⁰ wynagrodzenia w postaci premii, nagrody za szczególne osiągnięcia w pracy lub odprawy związanej z rozwiązaniem stosunku pracy.

(akta kontroli str. 80-136, 346-354)

2.1. Zmiana w 2016 r. podstawy prawnej dotyczącej zasad określania poziomu wynagrodzeń członków Zarządu

Opis stanu faktycznego

W ramach realizacji obowiązków wynikających z *ustawy o wynagrodzeniach zarządu* w dniu 13 marca 2017 r. została podjęta uchwała nr 2/2017 Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy PKO³¹, w sprawie zasad kształtowania wynagrodzeń członków Zarządu³². Zgodnie z przyjętymi postanowieniami, z członkiem Zarządu Spółki zawierana jest umowa o świadczenie usług zarządzania na czas pełnienia funkcji, a wynagrodzenie całkowite członka Zarządu składa się z części stałej, stanowiącej wynagrodzenie miesięczne podstawowe i z części zmiennej, stanowiącej wynagrodzenie uzupełniające za rok obrotowy Spółki. W § 2 ust. 2 *uchwały w sprawie zasad wynagrodzeń* zostało ustalone, iż kwota miesięcznego wynagrodzenia stałego członków Zarządu Spółki zostanie ustalona przez RN Spółki, odpowiednio dla każdego z członków Zarządu w przedziale kwotowym mieszczącym się w przedziale od siedmio- do 15-krotności kwoty bazowej.

Przyjęty przez NWZA PKO przedział wynagrodzenia miesięcznego podstawowego członka Zarządu był zgodny z art. 4 ust. 2 pkt 5 *ustawy o wynagrodzeniach zarządu*. W *uchwale w sprawie wynagrodzeń* NWZ PKO określiło również cele Zarządcze oraz upoważniło RN Spółki do ustalenia szczegółowych Celów Zarządczych dla poszczególnych Członków Zarządu oraz do określenia wag dla Celów zarządczych oraz obiektywnych i mierzalnych kryteriów (wskaźników) ich realizacji i rozliczania.

W dniu 14 czerwca 2017 r. RN Spółki podjęła Uchwałę nr 43/2017 w sprawie zatwierdzenia *Zasad zatrudniania i wynagradzania członków Zarządu*, w której ustaliła m.in. zasady wynagrodzenia stałego i zasady przyznawania i wypłat wynagrodzenia zmiennego w maksymalnej wysokości 100% wynagrodzenia stałego w roku obrotowym poprzedzającym rok, dla którego dokonywane jest obliczenie wysokości przysługującego wynagrodzenia zmiennego. W uchwale tej ustalono, iż cele nadawane są na okres oceny (rok kalendarzowy) i rozliczane po zatwierdzeniu wyników finansowych Spółki. W Załączniku do ww. uchwały RN Spółki zawarty został wzór umowy o świadczenie usług.

W celu dostosowania formy zatrudnienia członków Zarządu Spółki do wymagań *ustawy o wynagrodzeniach zarządu*, w dniu 20 czerwca 2017 r. zostały zawarte z ośmioma członkami Zarządu PKO BP porozumienia rozwiązujące umowy o pracę zawarte na czas nieokreślony oraz umowy o zakazie konkurencji. W dniu 21 czerwca 2017 r. z tymi członkami Zarządu zostały zawarte umowy o świadczenie usług. Wynagrodzenia miesięczne członków Zarządu Spółki od czerwca 2017 r. kształtowały się na poziomie [...] ³³.

(akta kontroli str. 13-22, 48-79, 346)

³⁰ Jako okres oceny uznano okres roku, w czasie którego członek Zarządu realizował cele podlegające ocenie.

³¹ Dalej: NWZA PKO.

³² Dalej: uchwała w sprawie zasad wynagrodzeń.

³³ Wyłączono informacje stanowiące tajemnicę przedsiębiorstwa. Tajemnica ustawowo chroniona na podstawie art. 5 ust. 2 *uodip* w zw. z art. 11 ust. 2 *uoznk*. Wyłączenie dokonane przez NIK w interesie PKO BP.

2.3. Zasady wynagradzania kadry kierowniczej Spółki (poza Zarządem w latach 2011-2017)

Opis stanu faktycznego

W okresie od dnia 1 stycznia 2011 r. w Spółce obowiązywał Zakładowy Układ Zbiorowy Pracy z dnia 28 marca 1994 r.³⁴ Dodatkowo, w okresie od stycznia 2011 r. do października 2012 r. obowiązywały:

- *Zasady premiowania pracowników Banku*³⁵ w zakresie przyznawania premii indywidualnych,
- *Zasady nagradzania pracowników Banku*³⁶ w zakresie przyznawania nagród indywidualnych.

W dniu 16 października 2012 r. Zarząd Spółki podjął uchwałę³⁷ w sprawie wprowadzenia odrębnego *Regulaminu zmiennych składników wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze w Banku*. Regulamin ten ustalał zasady przyznawania i wypłaty wynagrodzenia zmiennego za wyniki pracy dla osób zatrudnionych na stanowiskach kierowniczych (tzw. *Material Risk Takers*³⁸). Jako składniki zmienne ww. regulamin określał premie oraz inne niż premie świadczenia uzyskiwane przez osoby zajmujące stanowiska kierownicze w zamian za wykonywanie pracy, w szczególności nagrody za szczególne osiągnięcia w pracy i odprawy związane z rozwiązaniem stosunku pracy. Uchwałą Zarządu Spółki z dnia 19 grudnia 2017 r.³⁹ ww. regulamin został zastąpiony przez *Zasady wynagradzania pracowników których działalność ma istotny wpływ na profil ryzyka banku – MRT Banku*. Zasady te regulują m.in. wynagrodzenie stałe MRT oraz wynagrodzenie zmienne, na które składają się premie, nagrody za szczególne osiągnięcia w pracy i odprawy związane z rozwiązaniem umowy.

Wynagrodzenia podstawowe kadry kierowniczej, z którą rozwiązano umowy o pracę w latach 2011-2017 kształtowały się następująco:

[...] ⁴⁰

Dyrektor Pionu Prezesa Zarządu, działająca z imiennego upoważnienia Prezesa Zarządu Spółki⁴¹ odmówiła przekazania NIK informacji na temat wysokości wynagrodzeń całej kadry kierowniczej. Dyrektor Pionu Prezesa Zarządu, działająca z upoważnienia Prezesa Zarządu PKO BP⁴² wyjaśniła, iż PKO BP jest spółką publiczną i w związku z tym jest zobowiązany do przestrzegania przepisów dotyczących obowiązków informacyjnych oraz ładu korporacyjnego, umożliwiających wszystkim akcjonariuszom równy, jednoczesny i pełny dostęp do udostępnianych informacji.

(akta kontroli str. 137-342, 385-387, 400-402, 460)

³⁴ Tekst ujednolicony uwzględniający zmiany wprowadzone przez protokół dodatkowy: nr 1 z dnia 15 lutego 1996 r., nr 2 z dnia 29 lipca 1997 r., nr 3 z dnia 12 grudnia 1997 r., nr 4 z dnia 25 marca 1998 r., nr 5 z dnia 13 stycznia 2000 r., nr 6 z dnia 19 lipca 2001 r., nr 7 z dnia 14 kwietnia 2011 r., nr 8 z dnia 12 marca 2012 r., nr 9 z dnia 8 maja 2013 r.

³⁵ Uchwała Zarządu nr 264/C/2010 z 25 czerwca 2010 r. ze zmianami oraz 290/C/2012 z 18 czerwca 2012 r. ze zmianami.

³⁶ Uchwała Zarządu nr 33/C/2009 z 10 lutego 2009 r. ze zmianami oraz 450/C/2011 z 20 września 2011 r. ze zmianami.

³⁷ Uchwała Zarządu nr 529/C/2012 z dnia 16 października 2012 r. ze zmianami.

³⁸ Dalej: MRT.

³⁹ Uchwała Zarządu nr 694/C/2017 z dnia 19 grudnia 2017 r.

⁴⁰ Wyłączono informacje stanowiące tajemnicę przedsiębiorstwa. Tajemnica ustawowo chroniona na podstawie art. 5 ust. 2 *uodip* w zw. z art. 11 ust. 2 *uoznk*. Wyłączenie dokonane przez NIK w interesie PKO BP.

⁴¹ Imienne upoważnienie z dnia 20 listopada 2018 r. wystawione przez Prezesa Zarządu.

⁴² Pisma Dyrektora Pionu Prezesa Zarządu działającego z upoważnienia Prezesa Zarządu Spółki z dnia 31 grudnia 2018 r., znak PPZ/DP/JB-45-31-12-2018, z dnia 11 grudnia 2018 r., znak PPZ/DP/JB-40-11-12-2018 oraz z dnia 20 listopada 2018 r., znak PPZ/DP/JB-38-20-11-2018.

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej obszarze stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W umowach o świadczenie usług zawartych po 20 czerwca 2017 r. (po dniu wejścia w życie *uchwały w sprawie wynagrodzeń*⁴³) ustalono wynagrodzenia w postaci 15 i 13-krotności wysokości przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw bez wypłat nagród z zysku w czwartym kwartale roku poprzedniego, ogłoszonego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego⁴⁴ bez określonej kwotowo wysokości wynagrodzenia. Powodem takich zapisów był wzorzec umowy o świadczenie usług, uchwalony przez Radę Nadzorczą⁴⁵ w dniu 14 czerwca 2017 r., w którym nie określono kwotowo wysokości wynagrodzeń. Obowiązek kwotowego określenia wynagrodzenia członków Zarządu wynikał z art. 4 ust. 1 *ustawy o wynagrodzeniach zarządu*. Bez określenia kwoty wynagrodzenia zostało zawartych z członkami Zarządu Spółki dziesięć umów w 2017 r. oraz jedna w 2018 r.⁴⁶ Według wyjaśnień Dyrektora Pionu Prezesa Zarządu, działającej z upoważnienia Przewodniczącego RN Spółki⁴⁷ ustawowe określenie wysokości wynagrodzenia podstawowego, jako krotności kwoty bazowej w istocie oznacza określenie kwoty tegoż wynagrodzenia. Dodatkowo Dyrektor Pionu Prezesa Zarządu, działająca z upoważnienia Przewodniczącego RN Spółki wyjaśniła⁴⁸, iż biorąc pod uwagę ogólne zasady i trendy w wynagrodzeniach na rynku pracy, jak również domniemanie racjonalności ustawodawcy, należy stwierdzić, że taki sposób określenia wysokości wynagrodzenia jest słuszny, gdyż przewiduje element „waloryzacji” bez konieczności każdorazowej zmiany umowy o świadczenie usług. Rynek pracy w ostatnich latach notuje systematyczny wzrost płac, co ma związek nie tylko z większą „ceną” świadczonych przez pracowników usług, ale również ze wzrostem kosztów życia i jest całkowicie normalną konsekwencją przedstawionej sytuacji. NIK nie zgadza się z powyższymi wyjaśnieniami, gdyż zgodnie z literalnym brzmieniem art. 4 ust. 1 *ustawy o wynagrodzeniach zarządu* wynagrodzenie całkowite członka organu zarządzającego składa się z części stałej, stanowiącej wynagrodzenie miesięczne podstawowe, określonej kwotowo. W *ustawie o wynagrodzeniach zarządu* ustawodawca wskazał, że część stałą wynagrodzenia członka organu zarządzającego ustala się z uwzględnieniem skali działalności spółki, w szczególności wartości jej aktywów, osiągniętych przychodów i wielkości zatrudnienia, w wysokości od siedmiokrotności do piętnastokrotności podstawy wymiaru, czyli określił dopuszczalne przedziały, w którym musi zmieścić się część stała wynagrodzenia. *Ustawa o wynagrodzeniach* nie reguluje kwestii waloryzacji świadczeń. Oznacza to, że stała część wynagrodzenia członka organu zarządzającego powinna być przedstawiona, jako określona z góry konkretna kwota pieniędzy, co m.in. znajduje potwierdzenie we wzorze umowy załączonym do *Zasad nadzoru właścicielskiego nad spółkami z udziałem Skarbu Państwa*⁴⁹ opracowanymi przez Kancelarię Prezes Rady Ministrów we wrześniu 2017 r.⁵⁰ NIK zwraca ponadto uwagę, że pomiędzy umowami o świadczenie

⁴³ 13 marca 2017 r.

⁴⁴ Dalej: kwota bazowa.

⁴⁵ Uchwała RN nr 43/2017 z dnia 14 czerwca 2017 r. w sprawie zatwierdzenia „Zasad zatrudniania i wynagradzania członków Zarządu”.

⁴⁶ Zawarta w dniu 5 stycznia 2018 r. na skutek powołania na członka Zarządu Spółki w dniu 21 grudnia 2017 r.

⁴⁷ Pismo Dyrektora Pionu Prezesa Zarządu z dnia 12 listopada 2018 r., znak PPZ/DP/JPB-37-12-11-2018 działającego z upoważnienia Przewodniczącego RN Spółki.

⁴⁸ Pismo Dyrektora Pionu Prezesa Zarządu z dnia 12 grudnia 2018 r., znak PPZ/DP/JPB-41-12-12-2018 działającego z upoważnienia Przewodniczącego RN Spółki.

⁴⁹ Dalej: Zasady nadzoru.

⁵⁰ <https://bip.kprm.gov.pl/kpr/bip-kancelarii-prezesa/nadzor-wlascielski/5423.Nadzor-wlascielski.html>.

usług zawartymi z członkami Zarządu Spółki i obowiązującymi obecnie, a Załącznikiem Nr 1 do *Zasad nadzoru* istnieje wiele rozbieżności np. w zakresie wymiaru płatnej przerwy w świadczeniu usług i wliczania do niej potwierdzonych zwolnieniami lekarskimi okresów niezdolności do świadczenia usług, przysługiwania odprawy w razie rozwiązania umowy w przypadku rezygnacji z pełnienia funkcji przez członków Zarządu oraz innych. Zdaniem Dyrektora Pionu Prezesa Zarządu, działającej z upoważnienia Przewodniczącego RN Spółki⁵¹, *Zasady nadzoru* nie stanowią źródeł prawa, a jedynie zbiór wytycznych. Dyrektorka Pionu Prezesa Zarządu, działająca z upoważnienia Przewodniczącego RN stwierdziła, że w piśmie KPRM z dnia 16 października 2017 r. skierowanym do zarządów spółek, rad nadzorczych oraz pełnomocników wspólnika wskazano, że dokument *Zasady Nadzoru* przede wszystkim definiuje cele nadzoru właścicielskiego, sposoby ich osiągnięcia oraz metody jego realizacji przez członków rad nadzorczych, pełnomocników wspólnika oraz departamenty nadzoru. Tym samym jego stosowanie powinno uwzględniać szczególne uwarunkowania poszczególnych spółek, których specyfika oraz pozycja konkurencyjna może wymagać dostosowania zasad działania do przyjętych w ramach nadzoru celów gospodarczych. Zdaniem NIK, biorąc pod uwagę fakultatywny charakter *Zasad nadzoru*, RN powinna dążyć do zgodności tworzonych przez siebie dokumentów z treścią tych zasad, gdyż jak w nich napisano „*Celem opracowania Zasad nadzoru właścicielskiego nad spółkami z udziałem Skarbu Państwa jest ujednoczenie sposobu wykonywania praw z akcji i udziałów należących do Skarbu Państwa, w ramach sprawowania nadzoru właścicielskiego (...)* W dokumencie tym zdefiniowano również oczekiwania wobec organów zarządzających oraz rad nadzorczych i pełnomocników wspólnika spółek z udziałem Skarbu Państwa”. Załącznikiem Nr 1 do *Zasad nadzoru* jest Umowa o świadczenie usług w zakresie zarządzania. (akta kontroli str. 48-79, 346, 426-427, 445-448, 710-720, 734-744, 764-774, 791-801, 816-826, 834-844, 847-857, 864-874, 883-893, 903-913, 918-928)

2. Rozwiązanie umów o pracę z członkami Zarządu PKO BP w celu dostosowania formy zatrudnienia członków Zarządu Spółki do wymagań ustawy o wynagrodzeniach zarządu spowodowało wypłatę tym osobom ekwiwalentów za niewykorzystany urlop wypoczynkowy w łącznej kwocie [...] ⁵². Wypłaty te nastąpiły za sześć do 70 dni urlopu członków Zarządu, które były niewykorzystane na dzień 20 czerwca 2017 r. Niewykorzystanie tych urlopów przed zmianą formy zatrudnienia członków Zarządu było działaniem niegospodarnym. Dyrektorka Pionu Prezesa Zarządu, działająca z upoważnienia Przewodniczącego RN Spółki⁵³ nie wyjaśniła kwestii wypłaconych kwot. Wskazała, iż wypłata ekwiwalentu jest obowiązkiem pracodawcy wynikającym z bezwzględnie obowiązujących przepisów prawa pracy, a kodeks pracy nie zawiera postanowień określających instrumenty pozwalające na zobligowanie pracowników do wykorzystania zaległego urlopu. Według Dyrektorki Pionu Prezesa Zarządu, działającej z upoważnienia Prezesa Zarządu PKO BP⁵⁴ nakazanie członkom Zarządu wykorzystania pełnych urlopów za 2017 r. i poprzednie lata w okresie pomiędzy wejściem w życie ustawy

⁵¹ Pismo Dyrektora Pionu Prezesa Zarządu z dnia 12 grudnia 2018 r., znak PPZ/DP/JP-41-12-12-2018 działającego z upoważnienia Przewodniczącego RN Spółki.

⁵² Wyłączono informacje stanowiące tajemnicę przedsiębiorstwa. Tajemnica ustawowo chroniona na podstawie art. 5 ust. 2 *uodip* w zw. z art. 11 ust. 2 *uoznk*. Wyłączenie dokonane przez NIK w interesie PKO BP.

⁵³ Pismo Dyrektora Pionu Prezesa Zarządu z dnia 12 listopada 2018 r., znak PPZ/DP/JP-37-12-11-2018 działającego z upoważnienia Przewodniczącego RN Spółki.

⁵⁴ Pismo Dyrektora Pionu Prezesa Zarządu z dnia 31 grudnia 2018 r., znak PPZ/DP/JP-45-31-12-2018 działającego z upoważnienia Prezesa Zarządu Spółki.

o wynagrodzeniach zarządu, a nakazanym tą ustawą rozwiązaniem z członkami zarządu umów o pracę spowodowałoby z całą pewnością chaos w zarządzaniu tak wielką organizacją gospodarczą, jaką jest PKO BP i naraziłoby jej akcjonariuszy na poważne straty. Dodatkowo Dyrektor Pionu Prezesa Zarządu, działająca z upoważnienia Prezesa Zarządu wskazała, iż *Ustawa o wynagrodzeniach zarządu* nie zawiera rozwiązań, które wyeliminowałyby obowiązek wypłaty ekwiwalentów. NIK nie podziela stanowiska RN i Zarządu Spółki. *Ustawa o wynagrodzeniach zarządu* została uchwalona w dniu 9 czerwca 2016 r., a opublikowana w dniu 9 sierpnia 2016 r. Od chwili publikacji ustawy, Zarząd Spółki posiadał informację o jej postanowieniach i wymaganiach. Zarząd PKO BP, jako organ odpowiedzialny za racjonalne wydatkowanie środków Spółki, powinien podjąć działania w celu wykorzystania urlopu zaległego albo jego maksymalnego ograniczenia. Natomiast RN Spółki, jako organ uprawniony do reprezentowania Spółki w umowach między Spółką a członkami Zarządu, posiadała informacje o skutkach rozwiązania umów o pracę z członkami Zarządu w postaci obowiązku wypłaty ekwiwalentu za urlop. RN mogła zatem odpowiednio wcześniej zwrócić uwagę na tę sytuację Zarządowi Spółki. Tymczasem, w okresie od dnia 9 czerwca 2016 r. do dnia 20 czerwca 2016 r. tylko dwóch członków Zarządu wykorzystało urlop w wymiarze 28 dni i 38 dni (tj. powyżej rocznego wymiaru). Natomiast trzech członków Zarządu wykorzystało urlop poniżej 10 dni.

(akta kontroli str. 346, 385-388, 400-402, 426-427)

OCENA CZĄSTKOWA

W ocenie NIK brak działań ze strony Rady Nadzorczej i Zarządu mających na celu wykorzystanie przez członków Zarządu urlopów wypoczynkowych, przed zmianą formy zatrudnienia, skutkowało niegospodarnym wydatkowaniem kwoty [...] ⁵⁵ na ekwiwalenty za niewykorzystany urlop. Ekwiwalenty te zostały wypłacone w związku z rozwiązaniem umów o pracę z członkami Zarządu PKO BP, w celu dostosowania formy zatrudnienia członków Zarządu Spółki do wymagań *ustawy o wynagrodzeniach zarządu*. Dodatkowo, w umowach o świadczenie usług zawartych od 20 czerwca 2017 r. ustalono wynagrodzenia w wysokości 15 i 13-krotności *kwoty bazowej* bez określonej kwotowo wysokości wynagrodzenia pomimo faktu, iż obowiązek kwotowego określenia wynagrodzenia członków Zarządu wynikał z art. 4 ust. 1 *ustawy o wynagrodzeniach zarządu*.

OBSZAR

3. Pozostałe świadczenia wypłacane kadrze kierowniczej Spółki, w tym członkom Zarządu w latach 2011-2017

3.1. Wynagrodzenia dodatkowe (premie, nagrody) wypłacane kadrze kierowniczej, w tym członkom Zarządu Spółki

Opis stanu faktycznego

W latach 2011-2012 członkowie Zarządu PKO BP otrzymywali nagrody roczne, a od 2013 r. premie roczne, przyznawane przez RN Spółki, a mianowicie w:

Premie wypłacone dla kadry kierowniczej, z którą rozwiązano umowy o pracę w latach 2011-2017 kształtowały się następująco:

[...] ⁵⁶

⁵⁵ Wyłączono informacje stanowiące tajemnicę przedsiębiorstwa. Tajemnica ustawowo chroniona na podstawie art. 5 ust. 2 *uodip* w zw. z art. 11 ust. 2 *uoznk*. Wyłączenie dokonane przez NIK w interesie PKO BP.

⁵⁶ Wyłączono informacje stanowiące tajemnicę przedsiębiorstwa. Tajemnica ustawowo chroniona na podstawie art. 5 ust. 2 *uodip* w zw. z art. 11 ust. 2 *uoznk*. Wyłączenie dokonane przez NIK w interesie PKO BP.

Dyrektor Pionu Prezesa Zarządu, działająca z upoważnienia Prezesa Zarządu Spółki⁵⁷ odmówiła przekazania NIK informacji na temat wysokości wynagrodzeń całej kadry kierowniczej.

(akta kontroli str. 344-354, 385-387, 400-402, 461)

3.2. Odprawy przyznane i wypłacone członkom Zarządu i pozostałej kadry kierowniczej Spółki w latach 2011-2017

Opis stanu faktycznego

Prawo do odprawy dla członków Zarządu PKO BP w 2011 r. i do 7 listopada 2012 r. regulowane było w uchwale RN Spółki nr 11/2010 z dnia 24 lutego 2010 r. w sprawie zasad wynagradzania członków Zarządu PKO BP SA. W 2011 i 2012 r. odprawy dla członków zarządu przyznawane były na podstawie zawartych umów o pracę i porozumień związanych z rozwiązaniem tych umów. W dniu 7 listopada 2012 r.⁵⁸ w uchwale nr 11/2010 RN Spółki wprowadzono zmiany polegające m.in. na wprowadzeniu *Regulaminu zmiennych składników wynagrodzeń dla członków Zarządu*, która regulowała m.in. kwestie przyznania i wypłaty odprawy związanej z rozwiązaniem umowy o pracę. O przyznaniu i wysokości odprawy decydowała Rada Nadzorcza Spółki.

W 2011 r. odprawy otrzymało dwóch członków Zarządu w łącznej kwocie [...]⁵⁹. W 2012 r. odprawę otrzymał jeden członek Zarządu w kwocie [...]⁶⁰. Jednocześnie, na podstawie zawartego porozumienia stron rozwiązującego umowę o pracę, otrzymał on dodatkową odprawę w wysokości [...]⁶¹. W latach 2013-2015 odprawy nie były przyznawane, gdyż skład Zarządu nie ulegał zmianie. W 2016 r. odprawę otrzymał jeden członek Zarządu⁶² w wysokości [...]⁶³, dwóm członkom Zarządu, którzy złożyli rezygnację, odprawy nie zostały przyznane i wypłacone. W 2017 r. członkom Zarządu nie były wypłacone odprawy⁶⁴.

(akta kontroli str. 80-122, 346-354)

3.3. Odszkodowania z tytułu zakazu konkurencji przyznane i wypłacone członkom Zarządu i pozostałej kadry kierowniczej Spółki w latach 2011-2017

Opis stanu faktycznego

Zasady zawierania umów o zakazie konkurencji w trakcie trwania i po ustaniu stosunku pracy dla członków Zarządu PKO BP regulowane było w uchwale RN Spółki nr 11/2010 z dnia 24 lutego 2010 r. w sprawie *Zasad wynagradzania członków Zarządu PKO BP SA*. Zgodnie z tą regulacją zakaz konkurencji trwał przez sześć miesięcy od daty rozwiązania stosunku pracy, a w okresie jego obowiązywania członkowie Zarządu otrzymywali odszkodowanie w wysokości 100% miesięcznego wynagrodzenia otrzymywanego przed ustaleniem stosunku pracy,

⁵⁷ Pisma Dyrektora Pionu Prezesa Zarządu działającego z upoważnienia Prezesa Zarządu Spółki z dnia 31 grudnia 2018 r., znak PPZ/DP/JP-45-31-12-2018, z dnia 11 grudnia 2018 r., znak PPZ/DP/JP-40-11-12-2018 oraz z dnia 20 listopada 2018 r., znak PPZ/DP/JP-38-20-11-2018.

⁵⁸ Uchwała RN Spółki nr 45/2012 z dnia 7 listopada 2012 r.

⁵⁹ Wyłączono informacje stanowiące tajemnicę przedsiębiorstwa. Tajemnica ustawowo chroniona na podstawie art. 5 ust. 2 *uodip* w zw. z art. 11 ust. 2 *uoznk*. Wyłączenie dokonane przez NIK w interesie PKO BP.

⁶⁰ Wyłączono informacje stanowiące tajemnicę przedsiębiorstwa. Tajemnica ustawowo chroniona na podstawie art. 5 ust. 2 *uodip* w zw. z art. 11 ust. 2 *uoznk*. Wyłączenie dokonane przez NIK w interesie PKO BP.

⁶¹ Wyłączono informacje stanowiące tajemnicę przedsiębiorstwa. Tajemnica ustawowo chroniona na podstawie art. 5 ust. 2 *uodip* w zw. z art. 11 ust. 2 *uoznk*. Wyłączenie dokonane przez NIK w interesie PKO BP.

⁶² Uchwała RN Spółki nr 90/2016 z dnia 3 listopada 2016 r.

⁶³ Wyłączono informacje stanowiące tajemnicę przedsiębiorstwa. Tajemnica ustawowo chroniona na podstawie art. 5 ust. 2 *uodip* w zw. z art. 11 ust. 2 *uoznk*. Wyłączenie dokonane przez NIK w interesie PKO BP.

⁶⁴ W 2017 r. jeden z członków Zarządu został odwołany (Uchwała RN Spółki nr 112/2017 z dnia 21 grudnia 2017 r.), a jeden złożył rezygnację w dniu 9 sierpnia 2017 r.

wypłacanego co miesiąc z dołu w okresie trwania tego zakazu. W latach 2011-2017 z każdym z członków Zarządu Spółki zawarta została umowa o zakazie konkurencji. *Zasady wynagradzania członków Zarządu PKO BP* oraz zawarte umowy o zakazie konkurencji nie przewidywały narzędzi umożliwiających weryfikację realizacji przez byłego pracownika zakazu konkurencji obowiązującego po ustaniu stosunku pracy (np. w postaci comiesięcznych oświadczeń byłego pracownika).

W dniu 14 czerwca 2017 r. RN Spółki podjęła Uchwałę nr 43/2017 w sprawie zatwierdzenia „Zasad zatrudniania i wynagradzania członków Zarządu”, w której ustaliła m.in. zasady ustanawiania zakazu konkurencji i wypłaty odszkodowania z tytułu zakazu konkurencji po ustaniu pełnienia funkcji członka Zarządu Spółki. Odszkodowanie zostało ustalone na okres sześciu miesięcy w wysokości 100% wynagrodzenia stałego. Regulacje dotyczące zakazu konkurencji zostały zawarte w umowach o świadczenie usług zawartych od 21 czerwca 2017 r.

Odszkodowania z tytułu zakazu konkurencji, za okres sześciu miesięcy po ustaniu pełnienia funkcji członka Zarządu, wypłacono:

[...] ⁶⁵

(akta kontroli str. 47-79, 80-84, 346-354, 630-928)

Od dnia 9 września 2008 r. ⁶⁶ obowiązywały *Zasady zawierania umów o zakazie konkurencji z pracownikami PKO BP SA*, które m.in. wprowadziły wzory umów o zakazie konkurencji w czasie trwania stosunku pracy oraz umów o zakazie konkurencji w czasie trwania stosunku pracy oraz po ustaniu stosunku pracy. Zasady te oraz analizowane umowy o zakazie konkurencji nie przewidywały narzędzi umożliwiających weryfikację realizacji przez byłego pracownika zakazu konkurencji obowiązującego po ustaniu stosunku pracy (np. w postaci comiesięcznych oświadczeń byłego pracownika).

Zasady wynagradzania pracowników których działalność ma istotny wpływ na profil ryzyka banku – MRT Banku od dnia 2 grudnia 2017 r. wprowadziły zapisy regulujące kwestie zakazu konkurencji stosowanego wobec stanowisk MRT.

Odszkodowania z tytułu zakazu konkurencji wypłacono:

[...] ⁶⁷

(akta kontroli str. 460, 462-500)

3.4. Rekompensaty i inne świadczenia wypłacone członkom Zarządu i pozostałej kadrze kierowniczej Spółki w latach 2011-2017

Opis stanu faktycznego

Zgodnie z uchwałą RN Spółki nr 11/2010 z dnia 24 lutego 2010 r. w sprawie zasad wynagradzania członków Zarządu PKO BP SA ⁶⁸, z członkami Zarządu zawierano umowy o pracę na czas nieokreślony. W każdej z zawartych umów określono, iż okres wypowiedzenia umów wynosił trzy miesiące. W kontrolowanym okresie, we wszystkich przypadkach zmian w Zarządzie Spółki, z członkami Zarządu rozwiązywano umowy o pracę na podstawie porozumień, w których skracano okres

⁶⁵ Wyłączono informacje stanowiące tajemnicę przedsiębiorstwa. Tajemnica ustawowo chroniona na podstawie art. 5 ust. 2 *uodip* w zw. z art. 11 ust. 2 *uoznk*. Wyłączenie dokonane przez NIK w interesie PKO BP.

⁶⁶ Uchwała zarządu Spółki z dnia 9 września 2008 r. nr 303/C/2008.

⁶⁷ Wyłączono informacje stanowiące tajemnicę przedsiębiorstwa. Tajemnica ustawowo chroniona na podstawie art. 5 ust. 2 *uodip* w zw. z art. 11 ust. 2 *uoznk*. Wyłączenie dokonane przez NIK w interesie PKO BP.

⁶⁸ Taki rodzaj umów przewidywała również wcześniejsza uchwała RN Spółki nr 26/2006 z dnia 6 lipca 2006 r. w sprawie *zasad wynagradzania i wysokości wynagrodzenia członków Zarządu PKO BP SA*.

wypowiedzenia. Rozwiązanie umowy nastąpiło w dniu zawarcia porozumienia lub w zakresie od jednego do 18 dni od dnia jego zawarcia. Jednocześnie, członkom Zarządu wypłacano kwotę równą wynagrodzeniu, jakie pracownik otrzymałby, gdyby rozwiązanie umowy o pracę nastąpiło w drodze wypowiedzenia, czyli za okres trzymiesięczny, przy jednoczesnej wypłacie ekwiwalentu za niewykorzystany urlop. Umowy na czas nieokreślony były zawierane do końca 2016 r.

W wyniku porozumień z członkami Zarządu, z którymi rozwiązano umowy na ww. zasadach: [...] ⁶⁹

W 2017 r. w wyniku jednego odwołania ze składu Zarządu PKO BP i jednej rezygnacji rozwiązane zostały dwie umowy o świadczenie usług. Nie zostały wypłacone świadczenia dodatkowe.

Od 1 stycznia 2011 r. do 31 grudnia 2017 r. rozwiązano umowy z 14 osobami z kadry kierowniczej Spółki. Na podstawie porozumień w sprawie rozwiązania umów o pracę, wypłacono następujące jednorazowe świadczenia pieniężne: [...] ⁷⁰

(akta kontroli str. 346-354, 360-364, 385-387, 460, 478, 482-514)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Wypłacenie w 2012 r. dla Wiceprezesa Zarządu PKO BP dodatkowej odprawy w wysokości równej sześciomiesięcznemu ostatnio otrzymywanemu wynagrodzeniu brutto, zostało dokonane niezgodnie z obowiązującymi *Zasadami wynagradzania członków Zarządu PKO BP SA* ⁷¹ oraz zawartą w dniu 10 sierpnia 2011 r. umową o pracę. W Porozumieniu zawartym w dniu 13 lipca 2012 r. pomiędzy Prezesem Zarządu Spółki a Wiceprezesem Zarządu Spółki, w związku ze złożeniem rezygnacji przez Wiceprezesa Zarządu, ustalono, że w wyniku rozwiązania z dniem 31 lipca 2012 r. umowy o pracę obok odprawy, o której mowa w § 3 umowy o pracę, tj. odprawy w wysokości trzykrotności ostatnio otrzymywanego zasadniczego wynagrodzenia miesięcznego, Wiceprezes Zarządu otrzyma dodatkową odprawę w wysokości równej sześciomiesięcznemu ostatnio otrzymywanemu wynagrodzeniu brutto. W wyniku zawartego porozumienia Wiceprezesowi Zarządu wypłacono dodatkową odprawę w wysokości [...] ⁷². Wiceprezes PKO BP w związku z rozwiązaniem umowy o pracę otrzymał łączną kwotę świadczeń w wysokości [...] ⁷³, jako odprawa wynikająca z umowy o pracę, [...] ⁷⁴, jako ekwiwalent równy wynagrodzeniu należnemu w przypadku rozwiązania umowy o pracę z zachowaniem trzymiesięcznego okresu wypowiedzenia, [...] ⁷⁵, jako dodatkowo odprawa oraz

⁶⁹ Wyłączono informacje stanowiące tajemnicę przedsiębiorstwa. Tajemnica ustawowo chroniona na podstawie art. 5 ust. 2 *uodip* w zw. z art. 11 ust. 2 *uoznk*. Wyłączenie dokonane przez NIK w interesie PKO BP.

⁷⁰ Wyłączono informacje stanowiące tajemnicę przedsiębiorstwa. Tajemnica ustawowo chroniona na podstawie art. 5 ust. 2 *uodip* w zw. z art. 11 ust. 2 *uoznk*. Wyłączenie dokonane przez NIK w interesie PKO BP.

⁷¹ Uchwała RN Spółki nr 11/2010 z dnia 24 lutego 2010 r.

⁷² Wyłączono informacje stanowiące tajemnicę przedsiębiorstwa. Tajemnica ustawowo chroniona na podstawie art. 5 ust. 2 *uodip* w zw. z art. 11 ust. 2 *uoznk*. Wyłączenie dokonane przez NIK w interesie PKO BP.

⁷³ Wyłączono informacje stanowiące tajemnicę przedsiębiorstwa. Tajemnica ustawowo chroniona na podstawie art. 5 ust. 2 *uodip* w zw. z art. 11 ust. 2 *uoznk*. Wyłączenie dokonane przez NIK w interesie PKO BP.

⁷⁴ Wyłączono informacje stanowiące tajemnicę przedsiębiorstwa. Tajemnica ustawowo chroniona na podstawie art. 5 ust. 2 *uodip* w zw. z art. 11 ust. 2 *uoznk*. Wyłączenie dokonane przez NIK w interesie PKO BP.

⁷⁵ Wyłączono informacje stanowiące tajemnicę przedsiębiorstwa. Tajemnica ustawowo chroniona na podstawie art. 5 ust. 2 *uodip* w zw. z art. 11 ust. 2 *uoznk*. Wyłączenie dokonane przez NIK w interesie PKO BP.

[...]76, jako ekwiwalent za niewykorzystany urlop). Dyrektor Pionu Prezesa Zarządu, działająca z upoważnienia Prezesa Zarządu PKO BP77 wyjaśniła, iż z uwagi na znaczny upływ czasu, odpowiedź jest utrudniona. Prawdopodobnie wypłata nastąpiła w wyniku sugestii RN, z uwagi na wieloletni staż pracy Wiceprezesa Zarządu w PKO BP oraz utratę prawa do otrzymania premii rocznej w wysokości równej przepracowanym sześciu miesiącom w roku rozwiązania umowy o pracę. NIK nie może uznać takiego wyjaśnienia za uzasadnione. Obowiązujące w PKO BP, *Zasady wynagradzania członków Zarządu PKO BP SA*, poza odprawą w wysokości trzykrotności wynagrodzenia miesięcznego, określoną w § 1 pkt 5, nie przewidywały dodatkowej odprawy, jako formy wynagrodzenia dla Wiceprezesa Zarządu w przypadku rozwiązania umowy o pracę. Dodatkowo, rozwiązanie umowy o pracę wynikało z inicjatywy Wiceprezesa Zarządu Spółki, więc ryzyko utraty premii rocznej było mu znane. NIK zwraca ponadto uwagę, że – zgodnie z § 1 pkt 3 i pkt 4 *Zasad wynagradzania członków Zarządu PKO BP SA* – członkom Zarządu może być przyznana nagroda roczna, lub inna nagroda, której wysokość ustala RN Spółki, natomiast nie przewidują takiego uprawnienia dla Prezesa Zarządu Spółki. W ocenie NIK działanie Prezesa Zarządu stanowiło przekroczenie jego uprawnień i było działaniem nielegalnym, które skutkowało niegospodarnym wydatkowaniem kwoty w wysokości [...]78.

(akta kontroli str. 352-353, 360-364, 649-656)

2. Działaniem niegospodarnym było ustalenie w umowie o pracę, zawartej w dniu 26 stycznia 2011 r., wypłaty odprawy w wysokości sześciomiesięcznego wynagrodzenia zasadniczego w przypadku złożenia przez pracownika oświadczenia o wypowiedzeniu umowy o pracę do dnia 30 czerwca 2011 r. oraz trzymiesięcznego okresu wypowiedzenia w sytuacji wypowiedzenia umowy przez każdą ze stron. Umowa ta, zawarta pomiędzy Spółką PKO BP, reprezentowaną przez Prezesa Zarządu Spółki, a osobą zatrudnianą z dniem 1 lutego 2011 r. na stanowisku Dyrektora Zarządzającego kierującego Pionem Analiz, Relacji Inwestorskich i Strategii (Pracownik), ustalała wynagrodzenie zasadnicze w wysokości [...]79 i została rozwiązana w wyniku wypowiedzenia przez pracownika w dniu 10 maja 2011 r. W dniu 18 maja 2011 r. Prezes Zarządu Spółki, w piśmie skierowanym do Pracownika, poinformował, że w związku ze złożonym przez Pracownika wypowiedzeniem umowy o pracę zostanie ona rozwiązana z dniem 31 sierpnia 2011 r. W okresie wypowiedzenia Pracownik miał wykorzystać urlop wypoczynkowy, a po jego wykorzystaniu został zwolniony z obowiązku świadczenia pracy z zachowaniem prawa do wynagrodzenia. W wyniku rozwiązania tej umowy, po niepełnych czterech miesiącach wykonywania pracy, Pracownik otrzymał trzymiesięczne wynagrodzenie, tj. kwotę [...] za okres wypowiedzenia, w czasie którego został zwolniony z obowiązku świadczenia pracy oraz sześciomiesięczne wynagrodzenie,

76 Wylącono informacje stanowiące tajemnicę przedsiębiorstwa. Tajemnica ustawowo chroniona na podstawie art. 5 ust. 2 *uodip* w zw. z art. 11 ust. 2 *uoznk*. Wylączenie dokonane przez NIK w interesie PKO BP.

77 Pismo Dyrektora Pionu Prezesa Zarządu działającego z upoważnienia Prezesa Zarządu Spółki z dnia 20 listopada 2018 r., znak PPZ/DP/JP-38-20-11-2018 oraz z dnia 21 listopada 2018 r., znak PPZ/DP/JP-39-21-11-2018.

78 Wylącono informacje stanowiące tajemnicę przedsiębiorstwa. Tajemnica ustawowo chroniona na podstawie art. 5 ust. 2 *uodip* w zw. z art. 11 ust. 2 *uoznk*. Wylączenie dokonane przez NIK w interesie PKO BP.

79 Wylącono informacje stanowiące tajemnicę przedsiębiorstwa. Tajemnica ustawowo chroniona na podstawie art. 5 ust. 2 *uodip* w zw. z art. 11 ust. 2 *uoznk*. Wylączenie dokonane przez NIK w interesie PKO BP.

tj. kwotę [...]»⁸⁰, jako odprawę z zawartej umowy o pracę. Według Dyrektora Pionu Prezesa Zarządu, działającej z upoważnienia Prezesa Zarządu⁸¹, z uwagi na upływ czasu, nie jest możliwe udzielenie bliższych wyjaśnień w tej sprawie. Stwierdziła jednocześnie, iż jedną z głównych zasad postępowania Zarządu PKO BP w odniesieniu do kwestii rozwiązywania stosunków pracy jest szacunek do pracownika oraz dążenie do ugodowego załatwienia sprawy. Tylko w ten sposób możliwe jest spełnienie przez Zarząd ustawowego obowiązku ostrożnego i bezpiecznego zarządzania bankiem, co ma szczególne znaczenie w przypadku rozwiązania umów o pracę z osobami zajmującymi kluczowe stanowiska w Banku. Umowa ta nie była poprzedzona umową na czas próbny.

W ocenie NIK, właściwe relacje interpersonalne nie stanowią uzasadnienia dla działań niegospodarnych. NIK zwraca przy tym uwagę, iż w tym przypadku rozwiązanie umowy o pracę nastąpiło z inicjatywy samego pracownika. W wyniku rozwiązania tej umowy, po niepełnych czterech miesiącach wykonywania pracy, Pracownik otrzymał łącznie [...]»⁸² za okres wypowiedzenia, w czasie którego nie świadczył pracy. Podkreślić przy tym należy, że postanowienie umowy o pracę dotyczące wypłaty odprawy w wysokości sześciomiesięcznego wynagrodzenia zasadniczego w przypadku złożenia przez pracownika oświadczenia o jej wypowiedzeniu do dnia 30 czerwca 2011 r. stanowiło zachętę dla Pracownika do rozwiązania tej umowy w tym terminie, a w skutkach było działaniem na szkodę Spółki. Dodatkowo, w zawartej umowie ustalono trzymiesięczny okres wypowiedzenia bez względu na czas trwania umowy, podczas gdy, zgodnie z przepisami prawa pracy okres wypowiedzenia umowy o pracę zawartej na czas nieokreślony jest uzależniony od okresu zatrudnienia u danego pracodawcy i wynosi dwa tygodnie, jeżeli pracownik był zatrudniony krócej niż sześć miesięcy⁸³.

(akta kontroli str. 385-387, 512-514)

3. Jednorazowa wypłata odszkodowania z tytułu zakazu konkurencji po ustaniu stosunku pracy dla Wiceprezesa Zarządu PKO BP na podstawie umowy o zakazie konkurencji zawartej w dniu 29 maja 2008 r. została dokonana niezgodnie z uchwałą RN Nr 26/2006 z dnia 6 lipca 2006 r. w sprawie *zasad wynagradzania i wysokości wynagrodzenia członków Zarządu PKO BP SA*, obowiązującą w czasie zawarcia tej umowy. Zgodnie z § 1 pkt 6 tej uchwały w okresie obowiązywania zakazu konkurencji po ustaniu stosunku pracy, członkowie Zarządu Banku otrzymywali odszkodowanie wypłacane co miesiąc z dołu w okresie trwania tego zakazu. W dniu 29 maja 2008 r. pomiędzy Spółką, reprezentowaną przez Przewodniczącą RN, a Wiceprezesem Zarządu PKO BP (Pracownikiem) została zawarta umowa o zakazie konkurencji. Zgodnie z § 4 w związku z § 2 ust. 1, po ustaniu stosunku pracy Pracownik miał otrzymywać odszkodowanie w wysokości 100% miesięcznego wynagrodzenia zasadniczego, otrzymywanego przed ustaniem stosunku pracy, wypłacane co miesiąc z dołu w okresie sześciu miesięcy od dnia zakończenia pracy w PKO BP. W dniu 21 lipca 2011 r. została zawarta umowa pomiędzy PKO BP, reprezentowaną przez Prezesa Zarządu Spółki oraz Pracownikiem, w której postanowiono

⁸⁰ Wyłączono informacje stanowiące tajemnicę przedsiębiorstwa. Tajemnica ustawowo chroniona na podstawie art. 5 ust. 2 *uodip* w zw. z art. 11 ust. 2 *uoznk*. Wyłączenie dokonane przez NIK w interesie PKO BP.

⁸¹ Pismo Dyrektora Pionu Prezesa Zarządu z dnia 11 grudnia 2018 r., znak PPZ/DP/JP-40-11-12-2018 działającego z upoważnienia Prezesa Zarządu Spółki.

⁸² Wyłączono informacje stanowiące tajemnicę przedsiębiorstwa. Tajemnica ustawowo chroniona na podstawie art. 5 ust. 2 *uodip* w zw. z art. 11 ust. 2 *uoznk*. Wyłączenie dokonane przez NIK w interesie PKO BP.

⁸³ Art. 36 § 1 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy (Dz. U. Dz.U. z 2018 r. poz. 917 ze zm.).

dokonać zmiany umowy o zakazie konkurencji w ten sposób, że wypłata odszkodowania zostanie dokonana jednorazowo z góry, w terminie siedmiu dni od daty zawarcia tej umowy. Wypłata odszkodowania w kwocie [...] ⁸⁴ nastąpiła jednorazowo w lipcu 2011 r. Według Dyrektora Pionu Prezesa Zarządu, działającej z upoważnienia Prezesa Zarządu ⁸⁵ z uwagi na upływ czasu odpowiedź na pytanie o przyczyny jednorazowej wypłaty odszkodowania jest znacznie utrudniona. Dyrektorka Pionu Prezesa Zarządu, działająca z upoważnienia Prezesa stwierdziła, iż postąpiono w ten sposób najprawdopodobniej na sugestię RN, z uwagi na znane już wówczas plany zawodowe Pracownika, które w żaden sposób nie kolidowały z obowiązkiem powstrzymania się od działalności konkurencyjnej. Dalej Dyrektorka Pionu Prezesa Zarządu, działająca z upoważnienia Prezesa Zarządu wyjaśniła, iż prawa PKO BP nie zostały w żaden sposób uszczuplone w stosunku do sytuacji, gdy wypłata odszkodowania następuje w formie rat. Zdaniem NIK, wypłata odszkodowania powinna nastąpić zgodnie z wewnętrznymi regulacjami obowiązującymi w PKO BP, które nie przewidywały odstępstw od sposobu jego wypłaty. Szczególnie, że umowa o zakazie konkurencji zawarta była przez Przewodniczącą RN, a jej zmiany dokonał Prezes Zarządu, a nie przedstawiciel RN.

(akta kontroli str. 80-84, 360-366, 630-637)

4. Wypłata odszkodowania z tytułu zakazu konkurencji po ustaniu stosunku pracy dla Dyrektora Zarządzającego kierującego Pionem Sprzedaży Korporacyjnej nastąpiła w wysokości niezgodnej z *Zasadami zawierania umów o zakazie konkurencji z pracownikami PKO BP SA*. W dniu 19 września 2011 r. pomiędzy PKO BP SA reprezentowaną przez Prezesa Zarządu Spółki, a Dyrektorem Zarządzającym kierującym Pionem Sprzedaży Korporacyjnej (dalej Pracownik) zostało zawarte porozumienie rozwiązujące z dniem 30 września 2011 r. umowę o pracę zawartą od dnia 31 października 2002 r. na czas nieokreślony. W ww. porozumieniu zawarto zapisy o zakazie konkurencji do dnia rozwiązania umowy o pracę oraz przez okres sześciu miesięcy po ustaniu stosunku pracy. W ustępie 5 ww. porozumienia ustalono, iż Pracownik otrzyma odszkodowanie w wysokości 12-miesięcznego wynagrodzenia zasadniczego określonego w umowie o pracę. Odszkodowanie wypłacono zgodnie z terminami określonymi w porozumieniu w wysokości [...] ⁸⁶. Oznacza to, że miesięczne odszkodowanie wyniosło 200% wynagrodzenia miesięcznego, podczas gdy *Zasady zawierania umów o zakazie konkurencji z pracownikami PKO BP SA* w § 6 ust. 1 pkt 2 określają jego maksymalną wysokość na 100% wynagrodzenia miesięcznego, co oznacza że kwota nieprawidłowo wypłaconego odszkodowania wyniosła [...] ⁸⁷. Zasady te, dopuszczają na wydłużenie okresu obowiązywania zakazu w szczególnie uzasadnionych przypadkach, ale nie przewidują zwiększenia jego maksymalnej wysokości. Według wyjaśnień Dyrektorka Pionu Prezesa Zarządu, działającej z upoważnienia Prezesa Zarządu ⁸⁸ zwiększenie wysokości odszkodowania było prawdopodobnie spowodowane istotnością wiedzy zawodowej pracownika.

⁸⁴ Wyłączono informacje stanowiące tajemnicę przedsiębiorstwa. Tajemnica ustawowo chroniona na podstawie art. 5 ust. 2 *uodip* w zw. z art. 11 ust. 2 *uoznk*. Wyłączenie dokonane przez NIK w interesie PKO BP.

⁸⁵ Pismo Dyrektora Pionu Prezesa Zarządu z dnia 21 listopada 2018 r., znak PPZ/DP/JP-39-21-11-2018 działającego z upoważnienia Prezesa Zarządu Spółki

⁸⁶ Wyłączono informacje stanowiące tajemnicę przedsiębiorstwa. Tajemnica ustawowo chroniona na podstawie art. 5 ust. 2 *uodip* w zw. z art. 11 ust. 2 *uoznk*. Wyłączenie dokonane przez NIK w interesie PKO BP.

⁸⁷ Wyłączono informacje stanowiące tajemnicę przedsiębiorstwa. Tajemnica ustawowo chroniona na podstawie art. 5 ust. 2 *uodip* w zw. z art. 11 ust. 2 *uoznk*. Wyłączenie dokonane przez NIK w interesie PKO BP.

⁸⁸ Pismo Dyrektora Pionu Prezesa Zarządu z dnia 11 grudnia 2018 r., znak PPZ/DP/JP-40-11-12-2018 działającego z upoważnienia Prezesa Zarządu Spółki.

Zwiększona wysokość odszkodowania pozwala zwiększyć bezpieczeństwo spółki z uwagi na szczególną dolegliwość po stronie pracownika, związaną z utratą otrzymanego odszkodowania. Zdaniem NIK, wypłata odszkodowania była działaniem nielegalnym niezgodnym z wewnętrznymi regulacjami obowiązującymi w PKO BP od 9 września 2008 r.⁸⁹ i nie przewidywały one odstępstw od maksymalnej wysokości odszkodowania. Wypłata kwoty [...] ⁹⁰ była w ocenie NIK jednocześnie działaniem niegospodarnym.

(akta kontroli str. 460, 462-470, 478-481)

5. W ocenie NIK działaniem niegospodarnym było rozwiązywanie umów o pracę w dniu zawarcia porozumień w sprawie ich rozwiązania lub w terminach od jednego do 18 dni od dnia ich zawarcia bez zobligowania członka Zarządu do wykorzystania urlopu wypoczynkowego lub ze zobowiązaniem do wykorzystania urlopu w terminach uniemożliwiających jego pełne wykorzystanie, przy jednoczesnej wypłacie wynagrodzenia, jakie pracownik otrzymałby, gdyby rozwiązanie umowy o pracę nastąpiło w drodze wypowiedzenia, czyli za okres trzymiesięczny. Łączna kwota wypłat z tytułu ekwiwalentów za niewykorzystany urlop w latach 2011-2016 wyniosła [...] ⁹¹. W jednym przypadku, w 2016 r., w związku ze złożoną rezygnacją przez członka Zarządu Spółki, wypłata ekwiwalentu w kwocie [...] ⁹² nastąpiła bez wypłaty trzymiesięcznego wynagrodzenia. W pięciu przypadkach porozumienia o rozwiązaniu umowy o pracę zostały zawarte przez PKO BP, reprezentowaną przez Prezesa Zarządu Spółki, w jednym przypadku w 2011 r. przez Przewodniczącego RN Spółki. Według Dyrektora Pionu Prezesa Zarządu, działającej z upoważnienia Prezesa Zarządu Spółki ⁹³ wypłata ekwiwalentu za niewykorzystany urlop jest obowiązkiem pracodawcy wynikającym z bezwzględnie obowiązujących przepisów prawa pracy. Dyrektor Pionu Prezesa Zarządu, działająca z upoważnienia Prezesa Zarządu Spółki wyjaśniła również, że koszt wypłaconego ekwiwalentu jest porównywalny do oszczędności dokonanych w związku z rozwiązaniem umowy o pracę za porozumieniem stron. W ocenie NIK, przed rozwiązaniem umowy o pracę z członkami Zarządu powinni być oni zobligowani do wykorzystania urlopu wypoczynkowego. W sytuacji, gdy wypłacano im wynagrodzenie, jakie pracownik otrzymałby, gdyby rozwiązanie umowy o pracę nastąpiło w drodze wypowiedzenia, czyli za okres trzymiesięczny przy jednoczesnej wypłacie ekwiwalentu za urlop powodowało, że za okres równoważny ilości dni zaległego urlopu otrzymywali oni podwójne wynagrodzenie ⁹⁴. Poniesione koszty w kwocie 953 649,09 zł były skutkiem działania niegospodarnego.

(akta kontroli str. 346-354, 360-366)

6. Działaniem niegospodarnym była wypłata Dyrektorowi Zarządzającemu kierującemu Pionem Rozwoju Aplikacji (dalej Pracownik) jednorazowego świadczenia w wysokości 12-miesięcznego wynagrodzenia zasadniczego oraz

⁸⁹ Uchwała Zarządu Spółki z dnia 9 września 2008 r. nr 303/C/2008.

⁹⁰ Wyłączono informacje stanowiące tajemnicę przedsiębiorstwa. Tajemnica ustawowo chroniona na podstawie art. 5 ust. 2 *uodip* w zw. z art. 11 ust. 2 *uoznk*. Wyłączenie dokonane przez NIK w interesie PKO BP.

⁹¹ Wyłączono informacje stanowiące tajemnicę przedsiębiorstwa. Tajemnica ustawowo chroniona na podstawie art. 5 ust. 2 *uodip* w zw. z art. 11 ust. 2 *uoznk*. Wyłączenie dokonane przez NIK w interesie PKO BP.

⁹² Wyłączono informacje stanowiące tajemnicę przedsiębiorstwa. Tajemnica ustawowo chroniona na podstawie art. 5 ust. 2 *uodip* w zw. z art. 11 ust. 2 *uoznk*. Wyłączenie dokonane przez NIK w interesie PKO BP.

⁹³ Pismo Dyrektora Pionu Prezesa Zarządu z dnia 20 listopada 2018 r., znak PPZ/DP/JP-38-20-11-2018 działającego z upoważnienia Prezesa Zarządu Spółki.

⁹⁴ Dla poszczególnych członków Zarządu Spółki ilość dni zaległego urlopu wynosiła od sześciu do 61 dni.

rozwiązanie umowy o pracę po upływie ponad pięciu miesięcy od zawarcia porozumienia o jej rozwiązaniu wraz ze zwolnieniem ze świadczenia pracy w tym okresie. W dniu 27 stycznia 2011 r. Prezes Zarządu Spółki zawarł umowę o pracę z Pracownikiem, Doradcą Prezesa Zarządu PKO BP⁹⁵ z wynagrodzeniem zasadniczym w wysokości [...]⁹⁶. Z dniem 1 kwietnia 2011 r. Pracownikowi zostało powierzone stanowisko Dyrektora Zarządzającego kierującego Pionem Rozwoju Aplikacji. Od dnia 1 czerwca 2011 r. Pracownikowi ustalono wynagrodzenie w wysokości [...]⁹⁷. W dniu 15 lipca 2011 r. Prezes Zarządu Spółki zawarł z Pracownikiem porozumienie w sprawie rozwiązania z dniem 31 grudnia 2011 r. umowy o pracę na czas nieokreślony. W ust. 2 ww. porozumienia określono, iż w dniu rozwiązania umowy o pracę Pracownik otrzyma jednorazowe świadczenie pieniężne w wysokości 12-miesięcznego wynagrodzenia zasadniczego, tj. łączną kwotę [...]⁹⁸. Zgodnie z ust. 4 Pracownik od dnia 18 lipca 2011 r. miał wykorzystać należny urlop wypoczynkowy, po zakończeniu którego zostanie zwolniony z obowiązku świadczenia pracy z zachowaniem prawa do wynagrodzenia do dnia rozwiązania umowy o pracę, tj. do 31 grudnia 2011 r. W wyniku rozwiązania tej umowy, po niepełnych sześciu miesiącach wykonywania pracy Pracownik otrzymał pięćmiesięczne wynagrodzenie, tj. kwotę [...]⁹⁹ za okres wypowiedzenia, w czasie którego został zwolniony z obowiązku świadczenia pracy oraz 12-miesięczne wynagrodzenie, tj. kwotę [...]¹⁰⁰, jako jednorazowe świadczenie pieniężne. Umowa o pracę, zawarta z Pracownikiem w dniu 27 stycznia 2011 r. nie przewidywała wypłaty ww. świadczeń dodatkowych. Według Dyrektora Pionu Prezesa Zarządu, działającej z upoważnienia Prezesa Zarządu¹⁰¹ z uwagi na upływ czasu, nie jest możliwe udzielenie bliższych wyjaśnień w tej sprawie. Dyrektorka Pionu Prezesa Zarządu, działająca z upoważnienia Prezesa Zarządu stwierdziła jednocześnie, iż jedna z głównych zasad postępowania Zarządu PKO BP w odniesieniu do kwestii rozwiązywania stosunków pracy jest szacunek do pracownika oraz dążenie do ugodowego załatwienia sprawy. W ocenie NIK działanie takie było niegospodarne, gdyż w wyniku rozwiązania tej umowy, po niepełnych sześciu miesiącach wykonywania pracy, Pracownik otrzymał łączną kwotę [...]¹⁰² wynagrodzenia za okres wypowiedzenia, w czasie którego nie świadczył pracy.

(akta kontroli str. 385-387, 460, 505-511)

7. Wypłata Dyrektorowi Zarządzającemu kierującemu Pionem Bankowości Elektronicznej w Centrali PKO BP (dalej Pracownik) jednorazowego świadczenia w wysokości sześciokrotności wynagrodzenia zasadniczego na podstawie

⁹⁵ Jednocześnie pełniącego obowiązki Dyrektora Zarządzającego kierującego Pionem Rozwoju Aplikacji.

⁹⁶ Wyłączono informacje stanowiące tajemnicę przedsiębiorstwa. Tajemnica ustawowo chroniona na podstawie art. 5 ust. 2 *uodip* w zw. z art. 11 ust. 2 *uoznk*. Wyłączenie dokonane przez NIK w interesie PKO BP.

⁹⁷ Wyłączono informacje stanowiące tajemnicę przedsiębiorstwa. Tajemnica ustawowo chroniona na podstawie art. 5 ust. 2 *uodip* w zw. z art. 11 ust. 2 *uoznk*. Wyłączenie dokonane przez NIK w interesie PKO BP.

⁹⁸ Wyłączono informacje stanowiące tajemnicę przedsiębiorstwa. Tajemnica ustawowo chroniona na podstawie art. 5 ust. 2 *uodip* w zw. z art. 11 ust. 2 *uoznk*. Wyłączenie dokonane przez NIK w interesie PKO BP.

⁹⁹ Wyłączono informacje stanowiące tajemnicę przedsiębiorstwa. Tajemnica ustawowo chroniona na podstawie art. 5 ust. 2 *uodip* w zw. z art. 11 ust. 2 *uoznk*. Wyłączenie dokonane przez NIK w interesie PKO BP.

¹⁰⁰ Wyłączono informacje stanowiące tajemnicę przedsiębiorstwa. Tajemnica ustawowo chroniona na podstawie art. 5 ust. 2 *uodip* w zw. z art. 11 ust. 2 *uoznk*. Wyłączenie dokonane przez NIK w interesie PKO BP.

¹⁰¹ Pismo Dyrektora Pionu Prezesa Zarządu z dnia 11 grudnia 2018 r., znak PPZ/DP/JP-40-11-12-2018 działającego z upoważnienia Prezesa Zarządu Spółki.

¹⁰² Wyłączono informacje stanowiące tajemnicę przedsiębiorstwa. Tajemnica ustawowo chroniona na podstawie art. 5 ust. 2 *uodip* w zw. z art. 11 ust. 2 *uoznk*. Wyłączenie dokonane przez NIK w interesie PKO BP.

zawartego Porozumienia o rozwiązaniu umowy o pracę była działaniem niegospodarnym. W dniu 24 marca 2011 r. pomiędzy Spółką PKO BP reprezentowaną przez Prezesa Zarządu Spółki a Pracownikiem, zostało zawarte porozumienie w sprawie rozwiązania z dniem 31 marca 2011 r. umowy z pracą na czas nieokreślony. W ust. 3 ww. porozumienia określono, iż w dniu rozwiązania umowy o pracę Pracownik otrzyma jednorazowe świadczenie pieniężne w wysokości sześciomiesięcznego wynagrodzenia zasadniczego, tj. łączną kwotę [...] ¹⁰³. Według wyjaśnień Dyrektora Pionu Prezesa Zarządu, działającej z upoważnienia Prezesa Zarządu Spółki ¹⁰⁴ z uwagi na upływ czasu nie jest możliwe udzielenie bliższych wyjaśnień w tej sprawie. Dalej Dyrektor Pionu Prezesa Zarządu, działająca z upoważnienia Prezesa Zarządu wyjaśniła, iż jedną z głównych zasad postępowania Zarządu PKO BP w odniesieniu do kwestii rozwiązywania stosunków pracy jest szacunek dla pracownika oraz dążenie do ugodowego załatwienia sprawy. W ocenie NIK, wypłata jednorazowego świadczenia w kwocie przekraczającej wynagrodzenie za trzymiesięczny okres wypowiedzenia, tj. w kwocie [...] ¹⁰⁵ była działaniem niegospodarnym. Dodatkowo, umowa o pracę zawarta z Pracownikiem w dniu 2 maja 2001 r. przewidywała odszkodowanie z tytułu zakazu konkurencji, nie przewidywała wypłaty sześciomiesięcznego wynagrodzenia, jako świadczenia dodatkowego.

(akta kontroli str. 385-387, 460, 489-500)

8. Wypłata Dyrektorowi Pionu Bankowości Międzynarodowej i Transakcyjnej (dalej Pracownik) jednorazowego świadczenia w wysokości sześciokrotności wynagrodzenia zasadniczego na podstawie zawartego Porozumienia o rozwiązaniu umowy o pracę była działaniem niegospodarnym. W dniu 27 stycznia 2017 r. Prezes Zarządu Spółki zawarł z Pracownikiem porozumienie w sprawie rozwiązania z dniem 31 stycznia 2017 r. umowy z pracą na czas nieokreślony, która została zawarta 1 grudnia 2015 r. W ust. 2 ww. porozumienia określono, iż w dniu rozwiązania umowy o pracę Pracownik otrzyma jednorazowe świadczenie pieniężne w wysokości sześciomiesięcznego wynagrodzenia zasadniczego, tj. łączną kwotę [...] ¹⁰⁶. Według wyjaśnień Dyrektora Pionu Prezesa Zarządu, działającej z upoważnienia Prezesa Zarządu Spółki ¹⁰⁷, Pracownik był wysokokwalifikowanym pracownikiem, posiadającym niezwykle istotną wiedzę o realizowanych w tym czasie przez PKO koncepcjach ekspansji zagranicznej, dających istotną przewagę konkurencyjną i z tego względu niezwykle istotne z punktu widzenia interesów Spółki było, by nie podjął jakichkolwiek działań wykorzystujących posiadaną wiedzę. Dalej Dyrektor Pionu Prezesa Zarządu, działająca z upoważnienia Prezesa Zarządu wyjaśniła, iż stan taki jest łatwiejszy do osiągnięcia w sytuacji, gdy pracownik posiada komfort finansowy, a jego utrata byłaby bardzo dotkliwa. W ocenie NIK, wypłata

¹⁰³ Wyłączono informacje stanowiące tajemnicę przedsiębiorstwa. Tajemnica ustawowo chroniona na podstawie art. 5 ust. 2 *uodip* w zw. z art. 11 ust. 2 *uoznk*. Wyłączenie dokonane przez NIK w interesie PKO BP.

¹⁰⁴ Pismo Dyrektora Pionu Prezesa Zarządu z dnia 11 grudnia 2018 r., znak PPZ/DP/JP-40-11-12-2018 działającego z upoważnienia Prezesa Zarządu Spółki.

¹⁰⁵ Wyłączono informacje stanowiące tajemnicę przedsiębiorstwa. Tajemnica ustawowo chroniona na podstawie art. 5 ust. 2 *uodip* w zw. z art. 11 ust. 2 *uoznk*. Wyłączenie dokonane przez NIK w interesie PKO BP.

¹⁰⁶ Wyłączono informacje stanowiące tajemnicę przedsiębiorstwa. Tajemnica ustawowo chroniona na podstawie art. 5 ust. 2 *uodip* w zw. z art. 11 ust. 2 *uoznk*. Wyłączenie dokonane przez NIK w interesie PKO BP.

¹⁰⁷ Pismo Dyrektora Pionu Prezesa Zarządu z dnia 11 grudnia 2018 r., znak PPZ/DP/JP-40-11-12-2018 działającego z upoważnienia Prezesa Zarządu Spółki.

jednorazowego świadczenia w kwocie [...] ¹⁰⁸ była działaniem niegospodarnym. Pracownik otrzymał odszkodowanie z tytułu zawartej umowy o zakazie konkurencji w wysokości sześciomiesięcznego wynagrodzenia, tj. w łącznej kwocie [...] ¹⁰⁹, które było zabezpieczeniem za niepodejmowanie czynności określonych w tej umowie. Natomiast jednorazowa wypłata dokonana w dniu rozwiązania umowy o pracę nie zabezpieczała interesów PKO BP, gdyż nie była zabezpieczona żadnymi wymaganiami w stosunku do Pracownika i nie była możliwa jej utrata przez Pracownika. Dodatkowo, Pracownik otrzymał ekwiwalent za niewykorzystany urlop w kwocie [...] ¹¹⁰, zgodnie z postanowieniami zawartymi w porozumieniu rozwiązującym umowę o pracę.

(akta kontroli str. 385-387, 460, 482-488)

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia negatywnie działalność kontrolowanej jednostki w badanym zakresie. Na negatywną ocenę główny wpływ miała skala stwierdzonych nieprawidłowości w badanym obszarze, w tym nieprawidłowości narażających Spółkę na straty.

IV. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące uwagi i wnioski:

Uwaga

NIK zwraca uwagę, iż w 2011 r. wynagrodzenie miesięczne członków Zarządu Spółki wynosiło od . W 2012 r. RN PKO BP ¹¹¹ ustaliła wynagrodzenia członków Zarządu Spółki na poziomie [...] ¹¹² przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw w miesiącu poprzedzającym miesiąc wejścia w życie przedmiotowych uchwał RN, ogłoszonego w formie obwieszczenia Prezesa GUS, co spowodowało wzrost wynagrodzenia od 23,74% do 46,66%. Wynagrodzenia te podlegały podwyższeniu w przypadku wzrostu wysokości przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw ogłaszanego przez Prezesa GUS za ostatni miesiąc poprzedniego kwartału. Obniżenie wysokości przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw nie powodowało obniżenia wynagrodzenia członków Zarządu. Na przestrzeni lat 2012–2017 wzrost wynagrodzeń wyniósł 26,44% tj. [...] ¹¹³ dla wynagrodzenia najniższego i o [...] ¹¹⁴ dla wynagrodzenia najwyższego. Umowy o pracę z członkami Zarządu Spółki, których wynagrodzenia zostały ustalone we wskazany powyżej sposób, zostały wypowiedziane w dniu 20 czerwca 2017 r. Uzależnienie wynagrodzeń członków Zarządu PKO BP od przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia

¹⁰⁸ Wyłączono informacje stanowiące tajemnicę przedsiębiorstwa. Tajemnica ustawowo chroniona na podstawie art. 5 ust. 2 *uodip* w zw. z art. 11 ust. 2 *uoznk*. Wyłączenie dokonane przez NIK w interesie PKO BP.

¹⁰⁹ Wyłączono informacje stanowiące tajemnicę przedsiębiorstwa. Tajemnica ustawowo chroniona na podstawie art. 5 ust. 2 *uodip* w zw. z art. 11 ust. 2 *uoznk*. Wyłączenie dokonane przez NIK w interesie PKO BP.

¹¹⁰ Wyłączono informacje stanowiące tajemnicę przedsiębiorstwa. Tajemnica ustawowo chroniona na podstawie art. 5 ust. 2 *uodip* w zw. z art. 11 ust. 2 *uoznk*. Wyłączenie dokonane przez NIK w interesie PKO BP.

¹¹¹ Uchwały RN Spółki z dnia 18 stycznia 2012 r.: nr 4/2012 w sprawie wynagrodzenia Prezesa Zarządu PKO BP oraz nr 5/2012, 6/2012, 7/2012, 8/2012, 9/2012, 10/2012 w sprawie wynagrodzenia Wiceprezesów.

¹¹² Wyłączono informacje stanowiące tajemnicę przedsiębiorstwa. Tajemnica ustawowo chroniona na podstawie art. 5 ust. 2 *uodip* w zw. z art. 11 ust. 2 *uoznk*. Wyłączenie dokonane przez NIK w interesie PKO BP.

¹¹³ Wyłączono informacje stanowiące tajemnicę przedsiębiorstwa. Tajemnica ustawowo chroniona na podstawie art. 5 ust. 2 *uodip* w zw. z art. 11 ust. 2 *uoznk*. Wyłączenie dokonane przez NIK w interesie PKO BP.

¹¹⁴ Wyłączono informacje stanowiące tajemnicę przedsiębiorstwa. Tajemnica ustawowo chroniona na podstawie art. 5 ust. 2 *uodip* w zw. z art. 11 ust. 2 *uoznk*. Wyłączenie dokonane przez NIK w interesie PKO BP.

w sektorze przedsiębiorstw powodowało wzrost wynagrodzeń Zarządu Spółki nieskorelowany z wynikami finansowymi Spółki, w której zysk netto, po osiągnięciu w 2011 r. poziomu 3 953,6 mln zł, w kolejnych latach spadał w stosunku do roku poprzedniego o 9,4% w 2012 r., 9,7% w 2013 r., 4,8% w 2014 r. i 16% w 2015 r. Jedynie w 2016 r. zysk wzrósł w stosunku do 2015 r. o 12%. Natomiast porównując zysk netto na dzień 31 grudnia 2011 r. i 31 grudnia 2016 r. był on niższy o 26,9% w 2016 r. W roku 2017 zysk netto wyniósł 2 774 mln zł i był o 4% niższy niż w roku 2016. Dyrektor Pionu Prezesa Zarządu, działająca z upoważnienia Przewodniczącego obecnej RN Spółki nie wyjaśniła przyczyn dlaczego wynagrodzenia zostały uzależnione od przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw, gdyż stwierdziła, iż Przewodniczący RN został powołany na zajmowane stanowisko w lutym 2016 r. i nie jest to możliwe udzielenie odpowiedzi na pytanie odnoszące się do wynagrodzeń Zarządu w latach 2011-2012¹¹⁵. Dyrektor Pionu Prezesa Zarządu wyjaśniła¹¹⁶, iż działalność banków komercyjnych jest w wielu aspektach ściśle uzależniona od szeregu czynników zewnętrznych, w tym regulacyjnych, z tego względu nie można wyciągać wniosków na podstawie prostych korelacji rachunkowych w zakresie wykazywania zysków. Dodatkowo Dyrektor Pionu Prezesa wskazała, iż zysk np. w 2015 r. był niższy w wyniku partycypowania (tak jak i inne banki) w upadłości Banku Spółdzielczego w Wołominie i kosztów poniesionych na Fundusz Wsparcia Kredytobiorców. W ocenie NIK, niezaprzeczalny jest jednak fakt, iż ustalając wynagrodzenia członków Zarządu PKO BP w postaci krotności przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw w miesiącu poprzedzającym miesiąc wejścia w życie przedmiotowych uchwał RN, ogłoszonego w formie obwieszczenia Prezesa GUS, wynagrodzenia członków Zarządu wzrastały w zależności od sytuacji w sektorze przedsiębiorstw, a nie od sytuacji finansowej PKO BP. Jednocześnie Rada Nadzorcza Spółki nie miała wpływu na wzrost wynagrodzeń, gdyż umowy, które był umowami prawa pracy, nie przewidywały takiego wpływu.

Wniosek

Podjęcie działań w celu dostosowania treści umów o świadczenie usług, zawartych z członkami Zarządu, do wymogów określonych w art. 4 ust. 1 *ustawy z dnia 9 czerwca 2016 r. o zasadach kształtowania wynagrodzeń osób kierujących niektórymi spółkami*.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 *ustawy o NIK* kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do Wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Departamentu Gospodarki, Skarbu Państwa i Prywatyzacji Najwyższej Izby Kontroli. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 *ustawy o NIK*, nie przysługuje do Wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwagi
i wykonania wniosku

Zgodnie z art. 62 *ustawy o NIK* należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 od otrzymania Wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwagi i wykonania wniosku pokontrolnego oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

¹¹⁵ Pismo Dyrektora Pionu Prezesa Zarządu działającego z upoważnienia Przewodniczącego RN Spółki z dnia 12 listopada 2018 r., znak PPZ/DP/JB-37-12-11-2018.

¹¹⁶ Pismo z dnia 13 grudnia 2018 r., znak PPZ/DP/JB/42-13-12-2018.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do Wstąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Warszawa, dnia 25 stycznia 2019 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Departament Gospodarki,
Skarbu Państwa i Prywatyzacji

Kontroler:
(-)Wioletta Kluczyk
Główny specjalista kp.

p.o. Dyrektora
(-)Sławomir Grzelak

.....
Podpis

.....
Podpis